

A SZŐLŐBEN.

(Ezelőtt: „Egy év a szőlőben.”)

Havi folyóirat szőlősgazdák számára.

Megjelenik minden hó 28-án

Előfizetési díj Egész évre 2 ft.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

CSOMOR KÁLMÁN

A chaosz.

A szüret elmultával elérkezik ideje annak, hogy a gazda a szőlőtelepítéséről gondolkozzék.

Rendesen a telepítés ideje előtt szokták a rémhírek az országot befutni, mely azután a szőlőt telepíteni szándékolt gazdát elhatározásában nagyon megbénítják.

Mult évben a nyár végén Arad vidékéről jött a vész hír; azt mondták, hogy az ojtványok tömegesen esnek vissza. Most Baranyamegyéből jön a leverő hír, mely azt tudatja, hogy ott az ojtvány szőlők nagyban vesznek.

Ezen utóbbi hír a kormány figyelmét felköltvén, leküldötte szakközegét, aki azután elmondotta nézetét a látottakra.

Az a kérdés: miként fogadjuk a rémhíreket, s engedjünk-e ennek befolyást a telepítési elhatározásokra?

Az én nézetem az, hogy figyeljük meg, de telepítési elhatározásunkra ne legyen éppen semmi befolyással.

Figyeljük meg azért, hogy az ott előfordult hibáktól meneküljünk meg, hogy nálunk az ott jelentkezett károsodás be ne következzen. De telepítési elhatározásunkra éppen semmi befolyással ne legyen, mert az ott mutatkozó károsodások nem általánosak, de helyi bajok, melyek jó kezelés mellett ki kerülhetők.

Azt ne gondolja senki, hogy ojtvány szőlőjében imitt-amott visszaesés ne történjen. Történt ez a régi szőlőkultu-

rában is, annál inkább előfordul a jelenlegi komplikált szőlőtelepítés mellett.

Az ott mutatkozó bajok mondám helyi természetűek, melyek legnagyobb részben a gazda hibájának róvhatók fel. Mert az tény, hogy egy szakertellemmel ültetett szőlőben a visszaesések tömegesen nem fordulnak elő.

Csakhogy ezt legtöbben nem így fogják fel. Legtöbben azt hirdetik: ime Baranyamegyében az ojtvány szőlők tönkre mennek. S ebből azt a konzekvenciát vonják le, hogy az ojtott szőlő nem állandó, az mind visszaesik, s így az ojtványokkal telepítés nem fizeti ki magát.

Pedig kérem ez nem áll. Hivatkozhatnánk arra, hogy Franciaországban 25—28 éves ojtványok is vannak. De hát felesleges a tanúságra hivatkozás végett a franciaországi szőlőket említeni; nálunk hazánkban is vannak több helyütt 12—15 éves ojtvány szőlők, amelyek pompásan néznek ki, s éveken át nagy terméssel jntalmazzák a gazda fáradságát.

A felszínre került vész hírek ne retentsenek tehát bennünket vissza a telepítési szándékunktól, legföljebb óvatossá tegyenek, hogy minden oly dolgokat, eljárásokat, melyeknek káros hatásuk már eddig is nyilvánult — kerüljük.

Különösen figyeljünk arra, hogy meszes talajban ripáriával ne telepítsünk, mert abból semmi sem lesz.

A meszes talajban minden fáradságunk dugába dől; az ott kiadott pénz elveszett, annak nemcsak kamatait nem élvezendjük, de elveszítjük magát a tőkét is.

A szőlők fedéséről.

A szőlők fedését illetőleg a múltban nagyon elágazók voltak a vélemények. Némely vidéken némely szőlőtáblát soha sem fedték. Ellenben volt vidék, ahol a szürettel egyidejűleg metszettek és fedtek is.

Egyik előfizetőnk ezt vevé alapul azt mondja, hogy Magyarádtól Radnáig a parasztgazdák úgy jártak el, hogy a szőlőjük alsó lapos helyen

fekvő csatornában míg az egyik rész a szüretet a parton végezte, addig a másik rész a szőlő aljában a tőkét megmetszette, nyomban be is fedte, azt vetvén okúl, hogy később az őszi sáros időben nem lesz képes szőlőtőkét befedni. És azután ezen a lapos, szüretkor metszett és fedett szőlőkben rendszeren nagy termésük volt.

Kérdi az illető előfizető: nem-e volna czélszerű az új szőlőkultúrában hasonlóképen metszeni? s nem-e vezetne ezen eljárás sikerre?

Először szóljunk a fedésről általában.

A szőlők fedése minden tekintetben szükséges. Szükséges ott, ahol laposan, és szükséges ott, ahol oromra művelik a szőlőket.

Szükséges azért, hogy a föld megforgatván: a tél fagyának kitéssék, és ezzel a talaj érlelődjék. Szükséges azért, mert a trágyát a felfedett szőlők soraiba lehet legczélszerűbben elrakni; szükséges, mert a fedés által a szőlő azon részei, ahonnét a termő rügyek előtörnek: a tél hidege ellen óva vannak. De különösen elkerülhetlen a lugos vagy szálvessző művelésénél, ahol is a szálvesszők és a termést adó gallyak a föld alá takarandók.

A fedésnek feladata levén a föld fordítása és a termő rügyek védelme: azért a fedést jól mélyen kell eszközölni.

Magyarád vidékén követett eljárásra nézve nézetünk a következő.

A vidéki viszonyok a munkáltatást mindenhol befolyásolják. Mivel a nevezett vidéken, mint az előfizető ur mondja, az őszi esőzések miatt később a sárban fedni nem lehet: azért eszközlik szüretkor a fedést. Ha tehát ott azonnal fednek, ebben semmi különös nincs. De hogy egyidejűleg miért metszettek: ez némileg kérdés tárgyát képezi. Ha csak nem azért, mivel az illetők az őszi metszést a tavaszi metszés elé helyezték.

Hogy a nevezett helyeken azután rendszeren dúsabb termés volt, könnyen érhető. De az nem a korai fedés és az azonnali metszésnek tulajdonítható, de annak, hogy a szőlőknek nevezett része *lankás volt, s rendszeren az ilyen lankás rész: nagyobb humus tartalommal több tápanyaggal bir, mint a part oldal: azért azután a termés is rendszeren nagyobb szokott lenni*

Ami a korai fedést illeti: az nincs semmi hátránnyal. A fedéssel azért szoktunk várni, hogy a levelek lehulljanak, s hogy azok a takarással a föld alá kerüljenek.

A korai metszés sincs káros befolyással a tőke életére, hiszen a vesszőt éven át többször bekúrthatjuk. Csak az a kár következhetik, hogy a tartós meleg őszi időjárás mellett, a termő rügyek erősen kidudorodnak, vagy némileg kihajtanak, melyek azután ha szabadon vannak: elfagynak, ha betakarva vannak és az őszi esős: megromlanak. Egyébként metszeni és fedni bármily korán lehet.

Egyet azonban nem szabad elfeledni, hogy a levágott szőlővessző csak bizonyos stádiumban alkalmas az ültetésre; akkor, amidőn az teljesen érett, és sem a sejtszövetek, sem a fás részek sem a héjak a légbefolyása alatt ősze nem húzódnak.

A fedés rendes ideje október hó vége vagy november hó eleje. Ha ez ideig a levelek le nem hullottak, és később hullnak le, hogy azokat

a szél el ne vigye, úgy foghatjuk meg, ha a fedés alkalmával a kimélyített sorokba imitt-amott egy kapa földet dobunk, ahol azután a szél arra hordja a leveleket. De ez a kapa föld azért is jó, mivel a szőlőben behordott trágya levét is felfogja.

A jó rendes időben eszközölt fedés képezi alapját a jövő évi rendes munkának.

Miniszteri rendelet.

Darányi földművelési miniszter ur a műborok készítésének és azok forgalomba hozatalának tilalmazására vonatkozó rendeletét most kiadta. S így már az évi szüretnél tapasztalni fogjuk ezek jótékony hatását.

A nevezett miniszteri rendelet a következőképen szól:

I. Rész.

1. §. Az 1893: XXIII. t.-cikk 1. §-ának rendelkezése feltétlenül tiltja a mesterséges bor készítését vagy gyártásra ugyszintén ily bornak bármily módon forgalomba hozását.

Ugyancsak az 1. §. második bekezdésében foglalt rendelkezésnél jogva tiltva van azokat az anyagokat, a melyek mesterséges bor készítésére vagy gyártására szolgálhatnak, erre a célra s ezen czimen hirdetni vagy bármily módon forgalomba hozni.

Miután azonban a természetes mustnak javítása, illetve az okszerű pinczekezelés szempontjából bizonyos anyagoknak használata a törvény 2. §-a negyedik bekezdése értelmében meg van engedve, ennélfogva különbséget kell tenni:

a) oly anyagok közt, melyek mesterséges bor készítésére vagy gyártására szolgálhatnak ugyan, de a melyeknek az okszerű pinczekezelés céljaira való használata meg van engedve (lásd alább a 2. §. *A)* 1—5. és *B)* 1—9. pontjait), és

b) oly anyagok közt, melyeknek alkalmazása a must és a bor kezelésénél feltétlenül tiltva van.

Az *a)* pont alatti anyagok kifejezetten hirdethetők és forgalomba hozhatók a borkezeléshez való használatra vagy alkalmazásra, a *b)* pont alatti anyagoknak ellenben ily czimen való hirdetése vagy forgalomba hozása tiltva van.

2. §. A törvény 2. §-ának meghatározása szerint mesterséges a bor, ha az:

a) nem kizárólag a szőlőből illetőleg szőlőmustból készült;

b) ha a borhoz tisztított szeszen vagy borpárlaton (tisztá konyakon) kívül víz, vagy bármely más anyagok kevertetnek.

A törvény azonban megengedi, hogy a természetes must az okszerű pinczekezelés elveinek megfelelőleg javitassék, illetőleg, hogy a bor természetes mustból, javítás után, vagy javítás mellett állitassék elő.

Az okszerű kezelési és javítási eljárás meghatározását a törvény a kereskedelemügyi és a földművelésügyi miniszterekre bízván, a jelen rendelet utasításokat tartalmaz a követendő eljárás módozataira nézve és megjelöli azon anyagokat, a melyek használata az említett célra megengedhetők.

A törvény említett rendelkezésében két mozzanatot kell megkülönböztetnünk, u. m.:

A) a természetes must javítását és

B) az okszerű pinczekezelési eljárást.

Ezekre nézve a következők rendeltetnek:

A) a must okszerű kezelése alatt értendő minden oly eljárás, mely a must minőségét javítja, a nélkül, hogy mennyiségét lényegesen szaporítaná, vagy olyan anyagokat vinne bele, melyek az erjedés után is benne maradva, a természetes borban elő nem forduló alkatrészeket tartalmazó italt eredményeznének. Megengedtetik tehát:

1. a must czukrozása tiszta czukorneműekkel, mint raffinált répa- vagy gyarmatczukorral (nádczukorral) candisczukorral, továbbá töppedt szőlővel, külföldi mazsola-szőlővel. E szabály alól a tokai borvidéken termelt borok kivételt képeznek, mert ezek mustjának czukrozása feltétlenül tilos.

2. a must szeszezése, de csak finomitott legalább 95 %-os tiszta szesszel vagy borpárlattal (tiszta konyakkal);

3. a must sűritése befőzés által;

4. a must lenyálkázása mérsékelt mennyiségű (az elmélet és a gyakorlat által az újabb tapasztalatok nyomán elfogadhatónak jelzett csekély mértékű), de csak mirenymentes kénnel;

5. a must savtalanítása tiszta szénsavas mésszel vagy kálival

Ennek ellenőrzése szempontjából szüret alkalmával a must hatásági vizsgálat tárgya és ezen vizsgálat még az illető szőlőbirtokos termés-mennyiségének megállapítására is kiterjedhet. E vizsgálatra a jelen végrehajtási rendelet 11. §-ában megjelölt hatóságok illetékesek.

B) Okszerű pinczekezelésül, vagy okszerű borkezelésül elfogadtatik minden oly eljárás, mely a bor minőségét javítja, a nélkül, hogy mennyiségét lényegesen szaporítaná, vagy oly anyagokat vinne bele, a melyek természetes borban elő nem fordulnak, vagy a bort természetes jellegéből kivetköztetik.

Megengedtetik tehát:

1. a bor szeszezése, de csak finomitott, legalább 95%-os tiszta szesszel vagy tiszta borpárlattal (tiszta konyakkal);

2. savtalanító szerek alkalmazása (szénsavas mész, káli);

3. hiányzó sav pótlása borkővel;

4. a bor derítése a következő szokásos ártalmatlan derítő szerekkel; ugymint: vizahólyag, gelatine, tannin, tojásfehérje tej és spanyolföld;

5. mérsékelt (az elmélet és a gyakorlat által az újabb tapasztalatok nyomán elfogadhatónak jelzett csekély mértékű) kénezés, de csak mirenymentes kénnel;

6. tiszta cukorneműek, u. m.: raffinált répa- vagy gyarmatcukor (nádcukor) candiscukor, továbbá töppept szőlő (mazsola) alkalmazása akár áterjesztés, akár édes bor készítés céljából. E szabály alól a tokaji borvidéken termett borok kivételt képeznek, mert ezek cukrozása, ugyiszintén a borok előállításánál külföldi mazsolaszőlő használata feltétlenül tilos (1. a jelen rendelet 3. §-át);

7. caramel vagy safflor használata oly célból, hogy a fehér borok attól szebb szint kapjanak.;

8. élesztő használata az áterjesztéshez;

9. különféle borok (természetes borok) házasítása; ellenben természetes bort törkölyborral (csigerrel, lőrével) vagy gyümölcs-borral összekeverni (házasítani) tilos;

19. minden oly művelet, mint a hevítés, szűrés, mely a borok konzerválására szolgál, s melylyel idegen vagy ártalmas anyagok nem jutnak a borba.

Az *A*) 1. és *B*) 6. pontok alatt említett cukorneműek, vagy szilárd vagy pedig oldott állapotban alkalmazhatók a must, illetőleg a bor kezelésénél; az utóbbi esetben azonban a cukrot csak mustban, vagy borban szabad feloldani, ellenben vízzel készített cukoroldatot vagy cukorszörpöt (szirup), továbbá az ugynevezett „invert cukrot“ a must és a bor kezelésénél használni tilos. Szintugy tilos a vízbe áztatott vagy vízzel higitott hazai töppedt (aszu) szőlő, vagy külföldi mazsola-szőlő használata is.

Az *A*) 1—5. s a *B*) 1—10. pontokban felsorolt anyagok és eljárások használata és alkalmazása azonban csak oly mennyiség erejéig, illetőleg csak oly mértékben engedtetik meg, amely a normális bor természetes alkatrészei közti helyes arányt és összhangot nem zavarja meg.

Minden más anyagnak, mint, pl viznek, saccharinnak s — a caramel és a safflór kivételével — más növényi vagy ásványi festőanyagoknak, kártyafestékeknek, glycerinnek, salicyl-savnak, tamarinda-kivonatnak, zamatkivonatoknak, bármiféle essentiáknak, szagcsillító olajoknak vagy egyéb folyadékoknak (borzamatoknak, extractumoknak), továbbá a jelen szakaszban megengedettől eltérő minőségű szesznek (konyaknak), cukorneműeknek, kénnek, savpótló, savtalanító és derítő szereknek stb. a musthoz, illetőleg a borhoz való keverése, vagy a must, illetőleg a bor kezelésénél való használata feltétlenül tiltva van; következésképen azok a borok, a melyeknek készítésénél vagy kezelésénél ilyen anyagok használtak, valamint az előző bekezdésben foglalt rendelkezésbe ütköző módon kezelt mustok és borok is mesterséges boroknak tekintendők.

Kivételre szánt boroknak fogyasztási adóval terhelt szeszszel való szevezésére (vinirozására) az 1888 évi XXIV. t.-cz. végrehajtására vonatkozó 1888. évi 45.145. sz. alatt kiadott pénzügyminiszteri utasítás*) 3. §-ához tartozó *A*) melléklet *C*) részében meghatározott eljárás szolgál irányadóul.

*) Lásd: Magy. Rend. Társ., 1888. évf., 1179. 1.

Ugy kivitelre, mint belföldi fogyasztásra szánt boroknak italmérési adótól mentes szeszszel való szevezése (vinirozása) tekintetében pedig az 1892. évi XV. t.-cz. végrehajtására vonatkozó, és az 1892. évi 51.015. sz. alatt kiadott pénzügyminiszteri utasítás**) 36- §-ában szabályozott eljárás tartandó szem előtt.

3. §. A törvény 3. §-a tiltja az oly természetes bornak, melyhez külföldi mazsolaszőlő is hozzáadatott, tokaji, hegyaljai vagy szomorodni elnevezés alatt való forgalomba hozását.

Ellenben meg van engedve a külföldi mazsolaszőlő hozzáadásával az okszerű pinczekezelés elvei szerint javított természetes bornak (lásd a 2. § A) 1. és B) 6. pontjait) más általános elnevezések alatt való forgalomba hozása.

Ha valaki az ily bort termelési hely vagy borvidék szerinti elnevezéssel kívánja forgalomba hozni, az esetben — a jelen rendelet 7. §-ában foglalt korlátozásokkal — azon borvidék, vagy a borvidékbe eső azon hely vagy helység nevét használhatja, a hol a bor tényleg termelt, vagy a mely vidék borjellegének megfelel; mindazonáltal a külföldi mazsolaszőlővel készült bor „tokaji“, „szamorodni“, „hegyaljai“ elnevezés alatt, valamint általában a tokaji borvidék, vagy a tokaji borvidékbe tartozó valamely község, vagy hegy megnevezése mellett egyáltalában nem hozható forgalomba.

4. §. A törvény 3. §-ában említett pezsgő, ürmös, törkölybor (csiger, löre) és gyümölcsbor ismerve s az ezen italok okszerű kezelésének szabályai a következőképpen határozatnak meg:

A) Pezsgő alatt kizárólag szőlőnedvből, illetőleg természetes borból készített oly szénsavdus bor értendő, amelyben a szénsav természetes uton benne fejlesztetett és visszafojtatott, és amelyhez a pezsgőgyártásnál szokásos, de ártalmas anyagokat nem tartalmazó ugynevezett liqueur adatott hozzá.

Oly bor, melyben a szénsav (tisza folyós szénsav) mesterséges uton vitetett bele, „szénsavas bor“-nak, vagy habzó bor“-nak nevezendő, s csakis ezen elnevezésnek a palackkou könnyen szembetűnő módon való feltüntetése mellett raktározható, illetőleg hozható forgalomba.

B) Ürmös alatt értendő:

a) a főzés utján süritett mustból üröm hozzáadásával készített borszerű ital (főtt ürmös, édes ürmös);

b) a borból a szőlőbogyók vagy szőlőfürtök, üröm és egyéb fűszerek hozzáadásával hideg uton előállított ital (ráczürmös).

Az ürmös-borok készítésére és kezelésére nézve egyebekben ugyanazok a szabályok irányadók, amelyek a természetes mustra, illetőleg a természetes borra nézve a jelen rendelet 2. §-ában megállapítottak. A 2 §-ban megengedett eljárások tehát az ürmös boroknál is alkalmazhatók, ellenben az ott eltiltott anyagok használata az ürmös-borok készítésénél és kezelésénél is feltétlenül tilos.

***) Lásd: Magy. Rend. Tára, 1892. évf., 1667. I.

C) Törkölybor (csiger vagy lőre) az az ital, amely a friss és egészséges szőlő-törkölyből, az illető törköly kitaposása vagy kisajtolása után legkésőbb három nap alatt a törkölyben maradt boralkatrészeknek vízzel vagy cukros vízzel való kivonása útján, erjesztéssel házilag állítatják elő. Ellenben a törkölyből iparszerűleg nagyban előállított borhoz hasonló italok, ugyszintén a három naponál régiebb, valamint az ecze-tesedésnek indult, vagy bármiképen megromlott törkölyből készült bor-szerű italok mesterséges bornak tekintendők.

A szőlőtörköly törkölybor készítésére csak egyszer használható.

A törkölyborra (csigerre vagy lőrére) nézve a következők rendelkeznek:

a) a törkölybor készítésénél vagy kezelésénél csak a jelen rendelet 2. §-ának A) 1. pontjában említett tiszta cukorneműek felhasználása van megengedve, a cukrozás azonban ezekkel is csak áterjesztés céljából engedtetik meg, ellenben az aszaborokhoz hasonló édes italt a törköly-borból (csigerből vagy lőreből) előállítani tilos

b) A törkölybor (csiger, lőre) készítésénél, ugyszintén ezek kezelésénél külföldi mazsola-szőlő használata feltétlenül tilos.

Hasonlóképpen tilos magából a mazsola-szőlőből vagy ennek törkölyéből vízzel borhoz hasonló italt készíteni.

c) A víz használata csak a törkölybor (csiger, lőre) készítésénél van megengedve, ellenben a már kész, kiejedt törköly-borba (csigerbe, lőrébe) vizet keverni tilos.

d) A törkölybort (csigert, lőrét) csak törköly-borral (csigerrel, lőrével) szabad keverni (összevegyíteni vagy házasítani), ellenben törkölybort (csigert, lőrét) természetes borral, ürmösborral vagy gyümölcsborral keverni (összevegyíteni vagy házasítani) tilos.

e) A természetes bor kezelésénél, tiltva levő s a jelen rendelet 2. §-ának utolsó bekezdésében említett anyagok használata a törköly-bor (csiger, lőre) készítésénél és kezelésénél is tilos. E tekintetben csak a törkölybor (csiger, lőre) készítéséhez szükséges víz használata tekintetében van helye kivételnek, de csak a jelen §. C) c) pontjában említett korlátozással.

D) Gyümölcsbornak a friss gyümölcs nedvéből, víz vagy cukros-víz hozzáadásával, természetes erjesztés útján előállított ital nevezetik.

A gyümölcsbor azon gyümölcs szerint nevezhető el, amelynek nedvéből készül, pl. almabor, körtebor, ribizkebor, cseresznyebor stb.

A gyümölcsbor készítésénél és kezelésénél kerülendő minden olyan eljárás és elnevezés, amely azt eredményezhetné, hogy a gyümölcsbort a fogyasztó közönség a természetes borral összetéveszthesse. Ennélfogva a gyümölcsbor készítéséhez vagy kezeléséhez szőlőt, szőlőtörkölyt, szőlőmustot vagy mazsolaszőlőt, továbbá borkőt használni tilos, ugyszintén tilos a gyümölcsbort természetes borral vagy törkölyborral (csigerrel, lőrével) keverni (összevegyíteni, házasítani).

A természetes bor kezelésénél tiltva levő anyagok használata — a víz kivételével — gyümölcsbor készítésénél és kezelésénél is tiltva van.

A víz használatára nézve a jelen § C) c) pontjában foglalt rendelkezés, a gyümölcsborra is vonatkozik s arra is érvényes. Ellenben a jelen rendelet 2. §-ának A) 1—5. pontjaiban továbbá ugyanazon §. 1., 2., 4, 5, 6., 7., 8. és 10. pontjaiban említett anyagok és eljárások a gyümölcsbor készítésénél és kezelésénél is meg vannak engedve.

Folytatása következik.

Apróságok.

Szőlővessző beérése. Az állandó és tartós szőlőtőnek egyik főkeleléke az, hogy a vessző éretten legyen elültetve.

Felette kevesen fordítanak erre figyelmet. Levágják a szőlővesszőt, azután elültetik. A többit a jó Istenre bizzák.

Szép és jó dolog az, hogy az Istenben bizzanak, de nekünk magunknak is hozzá kell a sikerhez járulni.

Addig ne vágjuk le a vesszőt az anyáról, míg a levelek önként le nem hullanak. A levelek lehullásával, megszűnik az erős vegetáció, amely vessző ekkorra be nem érik: az használhatlan.

A beérett szőlővesszőnek teljesen fásnak rémelyeknek egészen pirosnak kell lenni.

A jól beérett vessző, ha a tél fagyától tartani lehet, levágandó. Rendes hosszúságra metszendő, és a pinczében vagy veremben nedves homokba fektetve vagy homokba allitva helyezendő el téldre; és tavaszon ha az idő fölmelegedett, ültetendő el. Sima vesszőt ősszel ültetni nem tanácsos.

* * *

Gyökeres vesszők ültetése. A gyökeres vesszők ültetése ősszel alkalmasabb célhoz vezetőbb mint tavsszal, különösen ha az helyesen ültetetik el.

A helyes ültetés a következő:

A vessző helyének, erre alkalmas föld fűróval (Kapható Schottola Ernőnél Budapesten, vagy Gyöngyösön Blatniczky Imre műkésesnél) kora ősszel lyukat fűrünk, s a lyukat 3—4 héten át úgy hagyjuk, hogy a lég a lyuk körzetében levő földréteget megporhanyítsa.

Ha az oskolába rakott most már meggyökeresedett vessző levelei sárgulnak, nem is kell várni, hogy lehuljanak, *kiszedendő*, és gyökerei az ásott lyuk területéhez mértén vissza vágandók. Ekkor a gödör fenekére a föld felső rétegéből 2—3 ujjnyira humos földet adunk, és a vesszőt reá állítjuk, meghagyva fejezetét kellő magasságra. Ezután mindig a föld felső részén levő humus földet öntjük a gyökerekre, s kezünkkel a gyökeres vesszőt rázzuk, hogy a gyökérzet közei teljesen megteljenek, hogy közöttük semmi üreség ne támadjon.

Midőn a gödör felig földdel így töltve van, azután annyi vizet öntünk reá: amenyit eliszik, és végre a föld péppé válik.

Ha ezt elértük, úgy hagyjuk pár óráig. Később a tetejére vagy érett trágyát, vagy 10 gramm szőlőműtrágyát hintünk, s az egész gödröt a kihányt nyers földdel megtöltjük s gyengén megnyomkodjuk.

A vessző hajtásait teljesen érintetlenül hagyjuk nem metszük meg, de a fejezetet egy kis sarkéval betakarjuk és úgy hagyjuk tavaszig.

Hasonlóképen lehet az ojtványokat elrakni. Az így elrakott gyökeres tő még az év őszszén, különösen ha az ősz elég hosszú, a földbe behelyezkedik, s az átültetést alig veszi észre.

Gsak arra kell ügyelni, hogy a kiszedett gyökeres tő ne álljon szabadon, s a gyökerek ne szikkadjanak ki.

* * *

A döntés. A döntés ősszel is eszközölhető, de eszközölhető tavasszal is.

Ha a vesszők teljesen kifogástalanul érettek, akkor igen is lehet ősszel eszközölni a döntést. De ha legcsekélyebb kétség fér a vesszők érettségéhez: *akkor azokat ősszel dönteni nem szabad*, mert a kevésbé érett vessző a föld alatt *tavaszra elromlik; elrohad*.

Az ősszel döntött vessző tavaszig tétlenül nyugszik a földben, s a föld romboló hatása megkorhasztja, megrohasztja.

Egészen másként van a tavaszi döntés. A tavaszon ledöntött szőlővessző azonnal megkezdí működését, s így mivel a föld tavasszal nem oly nedves és meleg: *a vesszőt éltetvén többet ki bír*. Ez sok esetben bár csendesen és lassan ahogy úgy megfásodik.

A döntést igen czélszerű trágyával eszközölni. Ha érett trágyáik van *azzal*; ha az nincs: *úgy szőlőműtrágyával*.

* * *

Gyökeres ojtványok. Az idén az időjárás nem volt rendes, sok esőzés mellett későn tavaszodott. A nyári időjárás is rendetlen volt; vagy felette nagy melegség volt, melyet hirtelen hűs idő váltott fel, s így ez idén elültetett vesszők fejlődése is sok kívánni valót hagyott hátra.

Amint tapasztalható ez egyéb ültetéseknél hasonlóan látható az oskolába rakott ojtványoknál.

Legnagyobb része gyenge fejlődésű; s a mily fejlődésűek a hajtások oly arányban van a forradás is. Ennek következményeként ez évben sok és nagy panasz lesz az eloskolázott ojtványokra

Ezen szempontból helyén látjuk a következőket elmondani:

Amely ojtványnál a forradás beállt ugyan, de nem erősödött meg, ha ezen ojtvány a helyéről kivéttetik: *mint szokvány ojtvány nem értékesíthető, magunk részére nem használható*. Ellenben, ha az ilyen ojtvány még egy évig a földben állandó helyén marad: *a jövő évben teljesen megerősödik* s belőle olyan ojtvány lesz, mely el is adható, és magunk részére is egész bátran elültethető.

A gyenge forradás tovább fejlődik s ha nem is forrad hozzá azon nyelvész, mely ez évben hozzá nem forradt, de a bekezdett forradás tovább fejlődésével kiegészíti magát. Az első évben ide nem forradt rész elhal, elszárad, de a forradás állandó tőkét ad.

Akinek tehát ilyen ojtványai vannak, jó lesz ezen elmondottakat figyelemre méltatni.

Az Othellóról.

Az Othelló szőlő hazánkba innen-onnan 13—14 éve hozatott be Amily nagy vehemenciával tért foglat: a rossz nyelvek és meggondolatlan nyilatkozatok nagy erővel iparkodtak a térről leszorítani.

De ez nem sikerült. Az Othelló egyes vidékeken a tűzpróbát kiállotta. És gazdagon jutalmazta a gazda aránylagos csekély fáradságát.

Manapság az Othelló rendes helyet foglal el az új szőlőkultúrában. Akik alkalmas helyre ültették nem bánták meg, és nem bánják meg.

Az Othelló szőlő ellenállósága már be van ösmerve

Ámde az Othelló szintén megválogatja a talajt. Agyagos, meszes, sovány földben elcsenevészedik. A tápduc talajban diszlik.

Alkalmas az Othelló szőlő a homok vegyületű talajban különösen.

A rossz kezelés: az Othellót is tönkre teszi.

Legnagyobb ellensége az Othellónak ha túl reá vágják; reá metszik. Ha erősen reá metszik, az igaz, hogy sokat terem, de a reá következő évben felette vi-szaesik.

Az Othellót a téli hideg is szerfelett megrongálja, különösen a fiatal 1—3 éves Othelló tőkék fejezetei elfagynak, sőt ha nincs jól befedve: egészen is elfagy.

Az Othelló tőke megkívánja, hogy a földszinéhez közel levő gyökerei levágassanak. Akkor alól erősödik a gyökérzet, s nemcsak jobban diszlik, sőt nagyobb bogyoju fűtöket hoz.

Egyetlen szőlőfaj sem követeli meg úgy a kövér tápduc talajt, mint az Othelló. Aki azt akarja, hogy tőkéjei a filloxerának ellenálljanak, és dusan teremjenek, kettőre vigyázzon különösen; arra, hogy rendszeren metszessék és minden harmadik évben erősen megtrágyáztassék.

A rendes és szabályos metszés a következő:

A tőkén ellenkező irányban két csapon 3—3 szem hagyassék meg. Trágya pedig egy magyar holdra legkevesebb 20 nagy kocsival teritessék el.

Az Othellót, ha a levelei lehullnak, jó mélyen be kell fedni, úgy hogy a csapok és rügyek földdel takarva legyenek. A trágyát a fedés után kell a sorokba elhinteni és gyengén beszórni földdel.

Az Othellót őszzsel kell megmetszeni, mert a tőkén maradt vessző télen át csakhamar elfagy.

Az Othellót, mint más szőlőfajt egyszer-kétszer a zöld hajtásoktól meg kell tisztítani,; de az utolsó tisztogatással egész szeptember elejéig

várni kell. Aki előbb tisztítja meg a feles hajtásoktól, annak Othellóját kisüti a nap heve.

Akkor kell tisztogatni utoljára, mikor a bogyó barnul. Ekkor már a nap heve nem égeti meg; és a bogyók ekkorra már elég nagyok és elég kövérek.

Az Othelló szőlő ma napság már nagyon keresett kereskedelmi cikk lett.

Igaz, hogy míg az egyéb nemes fajok bőven vannak októberig, addig nincs nagy kereslete; de ha egyéb csemege fajok elfogytak: akkor ő igen keresett és jó árban fizetik.

Az Othelló szőlő mázsája mindig el kell 13—18 krért. Októberben drágábban, még november hóban 25—30 krért lehet értékesíteni.

Ne aggódjék a felett a gazda, hogy ha szeptember hóban nem kapkodnak rajta.

Meg kell várni, míg teljesen beérik. Ez szeptember hó végén bekövetkezik. Ekkor kosarakba kell szedni és felkötni a következőképen,

Összeveszünk egy csomó zsupot azt összecsavarjuk úgy, hogy összecsavarva olyan vastag legyen, mint a buzakévézéshez alkalmazott kötél.

Annak a felső végére reáköjtjük a zsineget, úgy hogy azon csüngjön. Amint csüng: vékony spárgával végig átsavarjuk ritkán, és az alsó végén összekötjük.

Azután az Othelló szőlőföket a szalmakötélre aggatjuk, alulról kezdve és pedig a következőképen;

Vékony drótot aprókra elvagdadjuk, azokból kapocsokkákat készítünk. A kapocs egyik szárnyát a szőlőfürtbe akasztjuk, a másik végét pedig a zsupon lévő spárgára.

Ezt alulról kezdve haladunk fölfelé; s ha végig fölraktuk szőlőfürttel, alkalmas helyen szögre felakasztjuk.

Egy ilyen szalmakötelen elfér 5—6 kiló szőlő. S így egy kis kamrába 10—15 mázsa szőlőt eltehetünk.

Mikor azután a többi szőlők elfogytak, piacra visszük.

Az így felkötött Othelló szőlő héja megvékonyodik. A sokak által kifogásolt mellékizét elveszti, s felette kellemes csemege szőlőnk lesz.

Ha akarjuk így borrá is szűrhetjük. Ez esetben minden mellékiz nélküli pompás vörös tüzes bort nyerünk. De mint csemege-szőlő nagyobb jövedelmet adván, nem válik szükségessé annak borrá készítése.

Mivel az Othelló telepítés kevésbe kerül; — mivel az Othelló szőlő sima vesszőről szerfelett jól ered; — mivel az Othelló szőlő rendkívül nagy termést ad; — mivel az Othelló akár egész télen eltartható a fönnebb elsorolt módon, s így szerfelett nagy jövedelmet ad: ismételen és újból ajánljuk, hogy az ősz beálltával, aki nem akar a költséges ojtvány telepítéssel foglalkozni, és mégis jövedelmező szőlőszetet akar: az *ültessen Othelló szőlővesszőt.*

Kérdések és feleletek.

Kérdés. A mi vidékünkön az igaz, hogy szőlészettel eddig nem igen foglalkoztak. Pedig ha valahol itt lehetne különösen a csemege szőlőket értékesíteni.

Van nekünk egy magas dombunk, máshol hegynek is beválna; de itt a nagy hegyek között csak dombnak mondható, azon kérdéssel fordulok szerkesztő úrhoz: lehetne-e itt a nevezett dombon sikeresen szőlőt telepíteni? Ha igen: mily fajokat és mily eljárással?

Van is itt némi telepítés, de még eddig mindig kevés a siker. Miként lehetne ezt fokozni.

Losoncz.

N. J.

Felelet. A napokban jártam a nevezett dombon, megnéztem az ott megkezdett szőlőtelepítést. Megtekintettem a vidéket a talajt, melyre vonatkozó nézetem a következő.

Losonczon a légáramlat ugyan hűsebb az időjárás szeszélyes, de azért különösen a nevezett dombon mely hegynek is beillik, az én nézetem szerint szőlőt sikerrel lehet telepíteni.

A nevezett domb eléggé emelkedett, s daczára a rohamosan változó időjárásnak: a tavaszi fagyok kevésbé tesznek kárt

A talaj agyagos márgás részben homokvegyülékű, mely ripária tenyésztésre alkalmas, s így ripária alanyokon eszközölt nemesítések beválnak.

Ezt az ott tapasztaltak igazolják.

Ugyanis láttam ott egy ripária oskolát, mely amint észleltem, árkokba van ültetve, s nem a legnagyobb gondozásba részesítve. Mindamelllett meglepő szép fejlődést mutat. Ez mutatja azt, hogy azon talajban a ripária igen jól diszlik.

Láttam ott európai ültetéseket, melyek itéletem szerint 3—4 évesek, elég szép fejlődésűek, és rajtuk a filloxerának legkisebb kártékony-sága sem látható.

De a tőkén termést nem igen láttam. Hogy ott a tőkéken termés nincs, két okban keresendő

Először is botránnyosan rosszul vannak metszve; másodsor ez évben, mint a vesszőkön látható erős jégverés érte.

De rosszul vannak általában kezelve a szőlők, különösen a döntések oly hibásak, hogy az a munkás aki azokat eszközölte vagy nem értett hozzá, vagy a deresre kellene lehúzni.

Leginkább oportó, olaszrizling, chasseles fajokat láttam ültetve.

Az oportó a chasseles fajok ott egészen alkalmasak azért, mivel ezek korán érők. Az olaszrizlingre ezt nem mondhatom, de hát ha megvan; okkal-móddal ezzel is lehet boldogulni.

Rosszul vannak metszve azért, mert a tőkéken fejezetek nincsenek képezve. Ahol vannak: ott pedig kopasz fejre vannak metszve. Már pedig tudni való, hogy sem az oportó, sem az olaszrizling sem a chasselesek nem hoznak termést kopasz fej művelés mellett.

A teendő ott két részre osztandó.

Először is a már beültetett és szépen beállott európai szőlőtőkék megmentésére és fentartására kell a figyelmet fordítani. Mert az igaz ugyan, hogy ott szőlők közel nincsenek, de a filloxera még akkor is ha a vesszők immunis homoktalajról vitettek oda: *nem kerülük ki sorsukat*. A filloxera előbb-utóbb fölkeresi és tönkre teszi.

Azért tehát a már európai szőlővesszővel betelepített területek még ez év őszén szénkénegezendők és pedig legkésőbb október havában fedés előtt.

Azután a tőkék szabályszerűen megtisztogatandók, és meg is metszhetők.

Például az olaszrizling, mely különben is karikás művelés mellett ad kellő mennyiségű termést most őszzsel ugy metszendő meg, hogy minden tőkén egy csapos vesszőn egy szál termő vessző egész hosszágában meghagyandó; és a téli fagyok ellen föld alá takarandó és ugy fedendő be.

Mivel a talaj agyagos márga, mely elég sovány és egyszersmind hideg: a télen át éretlen szalmás trágyával megtrágyazandó. Es a fedés után az árkokban helyezendő el.

A félig érett szalmás trágya a földet is porhanyítja, javítja, és a mellett a talajt is melegíti.

Hasonlóan lehet az oportót is metszeni. A Chasseles azonban ezen metszést nem igen bírja el. Ott egyszerűen csapos metszés alkalmazandó.

A talaj homok vegyületű is lévén: ott szénkénnel sikeresen lehet védekezni, de minden harmadik évben trágyázni kell.

A szénkénegezéssel eljárásom ez évi 6. számában részletesen leirtam.

Tavaszon kissé későn nyitandó, mert a Kriván völgyéből fujdogáló hideg szellő a termőrügyeket megcsigázhatja.

Nyitás után a meghagyott szál vesszőt lugos alakban a szomszéd karóhoz kell kötni.

Én hiszem és reméllem, hogy ezen eljárás ott sikerre vezet.

Mindezek mellett azonban azt ajánlom, tessék ott amarikai **alan-nyokra** nemesített ojtványokkal dolgozni.

Oda a ripária-portálist legjobb alanynak találom. Es azt hiszem, leghelyesebb lesz, ha fajtisza ripária porálist ültetnek; azt két éves korában beojtják korán erő fajokkal, és pedig csemege szőlőkkel. Bor szőlő is megterem ott, de nagyobb jövedelmet ad a csemege faj. Ezek között is olyanokat kell összeszedni, amelyek szeptember hó első feléig máshol beérnek. Ezek itt teljesen be fognak érni.

Szóval az a domb vagy kellemesség okáért nevezzük hegynek, mely mintegy 30--40 holdat képez, s melyen már eddig is csinos nyaralók vannak: ügyesen okosan öntudatos műveléssel gyönyörű szőlőtelepe mondhatom paradicsommá varázsolható át.

Egy előmunkás vinczellér állást keres. Különösen az európai szőlőkezelést érti. Évi bér 300 frt. Bővebben a szerkesztőség.

Eladó szőlővesszők.

Gyökeres ojtványok.

Chasseles piros ezre	150	frt
„ fehér „	150	„
Kövidinka	140	„
Mézes fehér	140	„
Rozsdás muskolat	150	„

Ezek vannak ripária és jaquez alanyon nemesítve. A jaquez alanyon nemesítettek meszes talajba ajánlatnak.

Zöldojtványok.

Mézes fehér, rozsdás muskolat és chasseles fajok ezre 80 – 100 frt.

Ripária portális.

Fajtiszta, jótállás mellett ojtás alá való sima ezre	25	frt.
Ültetésre való	20	frt.
Oskolába való	10	frt.

Ripária szelekta sima

Első osztály ojtás alá való ezre	12	frt.
Másod „ „	6	frt.
Oskolázásra való	4	frt.

Othelló sima.

Első osztály ezre	20	frt.
Másod „ „	10	frt.

Szolonis sima.

Első osztály ezre	15	frt.
Másod „ „	8	frt.

Európai fajok.

Sima vesszők. A legkiválóbb csemege fajok száza, nevezve 2 – 3 frt.

Vegyesen „ 1.50 – 2 frt.

Borszőlők. Valódi nemes kadarka, mézes fehér opportó burgundi, stb. ezre 5 frt.

Megrendelésnél az összeg 25⁰/₀-tőlja előlegként küldendő.

Megrendeléseknél a nevet, a lakást, az utolsó vasuti állomást, hol a szállitmány leadandó, tisztán olvashatóan kérem kiírni.

Megrendelések alulirothoz czimezendők

A telepítés, ültetés és egyéb a szőlészet körébe vágó kérdésekre a válasz megadatik; s a vesszők küldése alkalmával avagy előbb is megküldetik.

Csomor Kálmán,

szőlő nagybirtokos.

Gyöngyös, 1897. október hó.

**A ZALATHNAI KÉNKOVARD IPAR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**

BRASSÓI KÉNSAV- ÉS MŰTRÁGYAGYÁRA

ajánlja

a szőlő által igényelt tápanyagokat
magában foglaló

szőlőműtrágyáját

3°/_o légeny, 6°/_o vízben oldható foszforsav és 10°/_o
tisztá káli szavatolt beltartalommal a t. cz. szőlőbirtoko-
sok figyelmébe.

Felvilágosításokkal és árajánlatokkal készséggel szolgál a

KÖZPONTI IRODA:

BUDAPEST, IV., Bécsi-utca 5. szám.

Képviselet:

KOVÁCS HERMANNÁL MISKOLCZON.